

LENDING ACTIVITY OF LEGAL ENTITIES IN THE CURRENT CONDITIONS

ACTIVITATEA DE CREDITARE A PERSOANELOR JURIDICE ÎN CONDIȚIILE ACTUALE

Ana CÎRLAN¹³⁹, dr., conferențiar universitar

Abstract: *Lately, innovations and technological progress in the banking sector have generated new perspectives for banks in the Republic of Moldova. In the conditions of the financial crisis, both the National Bank of Moldova and the licensed banks pay special attention to the loan portfolio. This indicator reflects the quality of credit portfolio management, which therefore influences the situation of the banking system as a whole. Therefore, the issue of setting up a loan portfolio of the bank, which has minimal risk elements and is able to bring in maximum income, is relevant.*

Key words: *bank loans, loan portfolio, corporate loans.*

Rezumat: *În ultimul timp, inovațiile și progresul tehnologic din sectorul bancar au generat noi perspective pentru băncile din Republica Moldova. În condițiile crizei financiare, atât Banca Națională a Moldovei, cât și băncile licențiate, concentrează o atenție deosebită portofoliului de credite. Acest indicator reflectă calitatea gestiunii portofoliului de credite care, prin urmare, influențează situația sistemului bancar în ansamblu. Așadar, problema constituirii unui portofoliu de credite al băncii, care posedă elemente de risc minim și este capabil să aducă venituri maxime, este relevantă. În urma cercetării vom preciza principalele direcții de optimizare a activității băncilor pe baza analizei organizării procesului de creditare a persoanelor juridice și elaborarea decizii de îmbunătățire a calității portofoliului de credite prin optimizarea etapelor procesului de creditare.*

Cuvinte cheie: *credite bancare, portofoliu de credite, credite persoane juridice.*

JEL CLASSIFICATION: E51, G21

1. Introducere.

În ultimul timp, activitatea de creditare a căpătat un rol deosebit în economie. Creditul este unul din cele mai importante motoare ale întregului angrenaj economico-social.

Relațiile de credit recente prezintă în sine rezultatul unei dezvoltări istorice îndelungate și adaptării instituțiilor de credit la nevoile diferiților subiecți ai economiei de piață.

Datorită activității de creditare, atât economia, cât și persoanele fizice și juridice au oportunitatea de a-și satisface nevoile de finanțare, depășind limitele resurselor financiare proprii. Relațiile de credit permit persoanelor juridice din contul resurselor suplimentare de a-și lărgi producția, de a-și îmbogăți resursele și de a-și realiza diverse obiective economice. La modul general, creditul poate susține consolidarea potențialului economic al societății.

De asemenea, creditul bancar contribuie la accelerarea producției în special, datorită dobânzii, motivând debitorii să utilizeze rațional fondurile împrumutate, să identifice rezerve interne, reducând costurile de producție și astfel, obținând un venit suficient atât pentru acoperirea cheltuielilor de producție, cât și pentru rambursarea creditului.

Obiectivul de bază al intermedierei financiare este de a mobiliza resursele temporar disponibile și a le aloca eficient pentru dezvoltarea economiei și satisfacerea nevoilor clienților. În acest context, activitatea de creditare reprezintă un aspect important pentru Bancă, clienți, consumatori și economia națională.

Accesul la finanțare are o influență importantă asupra activității economice, iar în acest sens, rezultă necesitatea accelerării viabile a creditării.

¹³⁹ ana.cirlan@ase.md, Academia de Studii Economice din Moldova

2. Bazele teoretice privind activitatea de creditare bancară.

Activitatea economică a persoanelor juridice este finanțată, pe lângă capitalurile proprii, și de contractarea creditelor de la instituțiile financiare, îndeosebi de la băncile licențiate. Băncile, la rândul lor, dispun de instrumente de colectare a resurselor financiare temporar libere și în același timp - de acordarea acestora persoanelor juridice. Odată cu creditarea, în economie se declanșează efectul binevenit de multiplicare a circuitului banilor în economie. Prin urmare, creditul devine un catalizator în stimularea creșterii economice, iar timpul consumat – fie de o persoană fizică sau juridică, pentru satisfacerea nevoilor personale și economice se reduce. De asemenea, activitatea de creditare permite populației să achiziționeze case și bunuri de folosință îndelungată fără a economisi întregul cost al acestora în avans, întreprinderilor – să investească mai mult decât disponibilul efectiv, iar guvernelor să își gestioneze adecvat politica fiscal-bugetară și să investească în proiectele de infrastructură, atât de necesare pentru susținerea economiei.

Un element considerabil al strategiei fiecărei bănci îl constituie activitatea de creditare, creditul fiind unul din produsele de bază oferit clienților. Astfel, băncile tind să îmbunătățească activitatea de creditare, diversificând portofoliului de credite, pentru a obține profituri, dar și susținând clienții, care, datorită creditelor, pot să-și dezvolte afacerile, să obțină venituri suplimentare și, pe această bază, să ramburseze împrumutul și să-și achite datoriile.

În procesul de creditare, băncile filtrează cu acuratețe afacerile persoanelor juridice, promovându-le doar pe cele eficiente, viabile și legale.

Decizia de a credita un client survine în rezultatul analizei situației economico-financiare a solicitantului de împrumut, evaluării performanțelor acestuia, capacității debitorului de a rambursa sumele creditului contractate.

Evaluarea performanței financiare curente a debitorului potențial este unul din testele principale, pe care, de regulă, le efectuează creditorul la etapa negocierii creditului și care influențează substanțial decizia de a acorda sau nu împrumutul solicitat.¹⁴⁰

Capacitatea debitorului de a restitui creditul depinde atât de situația financiară a acestuia, cât și de o multitudine de factori exogeni și endogeni, pe care banca trebuie să-i identifice și să-i evalueze în mod operativ, coerent și corect. De corectitudinea interpretării acestor factori depinde în mod direct rezultatul financiar înregistrat de bancă, precum și eficiența activității bancare în general.

Băncile licențiate determină eligibilitatea solicitanților de credite pe baza unui sistem de indicatori care exprimă bonitatea acestora.

Bonitatea clienților este o stare de încredere și arată calitatea activității desfășurată de clienți într-o perioadă precedentă, în prezent, dar mai ales în perspectivă, apreciată ca urmare a efectuării de către bănci a unei analize temeinice, atât de natură economico-financiară, cât și de natură nefinanciară.¹⁴¹

Prin bonitate se subînțelege capacitatea unuia debitor de a restitui, în întregime și la termenele prevăzute împrumutul contractat și dobânda aferentă. Această apreciere este dată, de obicei, unui agent economic în cazul în care acesta solicită un credit de la o bancă.

O condiție esențială în acordarea de credit unui agent economic este ca acesta să înregistreze indicatori de bonitate în limitele acceptate prin normele și procedurile bancare. De aceea băncile, societățile de leasing, alte instituții de credit calculează indicatorii de bonitate înainte de a acorda credite societăților comerciale.

Cei mai des utilizați indicatori de bonitate calculați sunt:

- indicatorul de lichiditate curentă;
- indicatorul de solvabilitate;

¹⁴⁰ GHIȚU, Mila, BOTEZATU, Sergiu, PEREBINOS, Mihail. *Cum să obții un credit/împrumut de la instituțiile bancare și nebancale din Republica Moldova: Ghid pentru întreprinzători*. Chișinău, 2003. ISBN 9975-78-215-9.

¹⁴¹ BĂTRÂNCEA, Maria, BĂTRÂNCEA, Larisa. *Standing Financiar-bancar*. Cluj Napoca: Risoprint 2006, p.12. ISBN: 973-751-180-8, 978-973-751-180-5.

- indicatorul de rentabilitate economică;
- gradul de îndatorare.

La momentul actual, majoritatea băncilor licențiate din Republica Moldova utilizează metodologii similare de evaluare a credibilității prin aplicarea indicatorilor financiari. Modalitatea de calcul și de apreciere a acestora este prezentată în „Indicațiile metodice privind analiza clienților bancari” sau, „Manuale de creditare”, elaborate de fiecare bancă în parte, pentru uz intern.

Evaluarea clienților se realizează pe două direcții:

- analiza elementelor nonfinanciare (neformală, subiectivă, calitativă);
- analiza economico-financiară a entității economice (obiectivă, cantitativă).

Trebuie să menționăm faptul că toate cercetările, în vederea determinării capacității de rambursare a creditului de către client, se centrează, în primul rând, pe analiza-diagnostic, realizată în baza bilanțului contabil, a raportului de profit și de pierdere, a raportului privind fluxul mijloacelor bănești, a planului de afaceri sau, în cazul proiectelor mai complexe tehnologic, pe baza studiului de fezabilitate a proiectului, ignorând pe alocuri aspectele nefinanciare ale afacerii sau reducând importanța acestora. Dar, totuși, este important de evaluat nu doar aspectele financiare ale agenților economici, dar și cele nefinanciare, care, analizate doar împreună, permit determinarea imaginii mai clare a solicitanților de credit și prin care viziunea băncii prinde contur asupra riscurilor la care se expune în relația cu clienții săi.

Analiza nonfinanciară presupune colectarea informației de natură economică, socială, politică, de producție, de piață, care permite formarea unei imagini asupra clientului solicitator de credit și asupra activității sale.

Cunoașterea în ansamblu a factorilor nonfinancieri și interpretarea lor corectă, alături de analiza financiară și aspectele legate de garanțiile asiguratorii, stau la baza luării deciziei de creditare a persoanelor juridice.

Analiza economico-financiară urmărește evaluarea performanțelor financiare curente a debitorului potențial. Se disting mai multe etape ale unei astfel de analize, printre acestea fiind: analiza complexă a bilanțului contabil, analiza datoriilor debitoare, analiza rezultatelor financiare, analiza dării de seamă privind mișcarea capitalului propriu și a fluxurilor de mijloace bănești.

În practica bancară, se utilizează metoda de analiză prin coeficienți financiari (rate financiare), care pot fi diferiți de la o bancă la alta, precum și de la o țară la alta.

În Republica Moldova, modul de grupare a ratelor financiare este similar sistemului anglo-saxon de grupare și include de la 4 la 7 grupe de rate, printre care: rate de rentabilitate; rate de eficiență a activității; rate ale valorii de piață; rate de lichiditate; rate de solvabilitate; rate de echilibru financiar; rate de gestiune.

3. Cadrul normativ și organizarea activității de creditare în bancă.

Creditul bancar, fiind o categorie economico-financiară, acționează într-un sistem juridic funcțional. Existența sistemului juridic are un rol însemnat – prin acesta se reglementează cadrul general al operațiunilor de credit, măsurile de asigurare și de protecție pentru participanții la contractul de credit, drepturile și obligațiile creditorilor și debitorilor, procedura de soluționare a litigiilor dintre părți și organele competente.

Conform Legii nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, una dintre atribuțiile de bază a BNM este de a licenția, reglementa și supraveghea, pe bază individuală și, după caz, pe bază consolidată, activitatea băncilor persoane juridice din Republica Moldova și a sucursalelor băncilor din alte state¹⁴².

---

¹⁴² Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei: nr. 548-XIII din 21.07.1995. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1995, nr.56-57/624, cap.1, art.5.

Cadrul legislativ care are tangențe cu creditul bancar, se divizează în legi generale, care reglementează relațiile de credit într-un aspect general, și legi speciale, destinate pentru reglementarea raporturilor juridice ce țin direct de credit.

În acest context, legile care reglementează creditul bancar într-un aspect general, se referă la:

- Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002;
- Legea cu privire la proprietate nr.459-XII din 22.01.1991;
- Legea cu privire la gaj nr.449-XV din 30.07.2001;
- Legea cu privire la ipotecă nr. 142 din 26.06.2008, etc.

Legile speciale destinate reglementării raporturilor juridice, se referă la:

- Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21.07.1995;
- Legea privind activitatea băncilor nr. 202 din 06.10.2017, etc.

Băncile licențiate de pe teritoriul Republicii Moldova sunt obligate să-și organizeze activitatea de creditare în conformitate cu actele normative emise de Banca Națională a Moldovei. Printre acestea pot fi nominalizate următoarele norme stabilite să reglementeze activitatea de creditare a băncilor comerciale:

Regulamentului cu privire la expunerile mari: stabilește cerințele privind calculul valorii expunerii, inclusiv tehnicile eligibile de diminuare a riscului de credit, limitele maxime admisibile ale riscului de concentrare a expunerilor băncii, cerințe suplimentare aferente expunerilor din portofoliul de tranzacționare, precum și cerințe aferente monitorizării, administrării și raportării expunerilor mari¹⁴³.

*Regulamentului privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate*¹⁴⁴: prezentul regulament stabilește natura tranzacțiilor și mărimea expunerilor aferente persoanelor afiliate băncilor, cu scopul protejării intereselor băncii prin prevenirea situațiilor de conflict de interese și limitarea riscurilor.

*Regulamentului privind condițiile de acordare rezidenților a creditelor în valută străină de către băncile licențiate*¹⁴⁵: prin intermediul acestui regulament, BNM stabilește condițiile de acordare rezidenților a creditelor în valută străină de către băncile licențiate.

*Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale*¹⁴⁶: în conformitate cu acest regulament, se evidențiază principiile de clasificare și calcularea mărimii reducerilor pentru pierderi la active și la angajamentele condiționale ale băncii supuse riscului de credit.

Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncilor stabilește cadrul de administrare a activității acestora pentru asigurarea unei gestiuni efective și prudente a riscurilor. Regulamentul elaborat de Banca Națională a Moldovei prevede că banca își va stabili mărimea și componența organului său de conducere și mecanismul de guvernanță, considerând natura, amploarea și complexitatea riscurilor inerente, conform modelului de afaceri și activităților desfășurate de bancă.

*Regulamentului cu privire la acordarea creditelor de către bănci funcționarilor săi*¹⁴⁷: prezintă limitele și alte aspecte aferente creditării funcționarilor săi.

Fiecare bancă licențiată, având la bază legile generale, actele normative ale BNM și strategia băncii, elaborează, politica de credit, care trebuie să fie orientată spre:

- Stabilirea principiilor generale de creditare;

¹⁴³ Regulamentul cu privire la expunerile mari, aprobat prin HCA al BNM nr.109 din 05.04.2019. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.2019, nr.139-147, art. 704

¹⁴⁴ Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate, aprobat prin HCA al BNM nr.240 din 09.12.2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.2014, nr.17-23, art. 97

¹⁴⁵ Regulamentul privind condițiile de acordare rezidenților a creditelor în valută străină de către băncile licențiate, aprobat prin HCA al BNM nr.16 din 22.01.2009. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.2009, nr.47-48, art. 180

¹⁴⁶ Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin HCA al BNM nr.231 din 27.10.2011. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.2011, nr.216-221, art. 2007

¹⁴⁷ Regulamentului cu privire la acordarea creditelor de către bănci funcționarilor săi, aprobat de CA al BNM, proces-verbal nr.43 din 18.09.1996. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.1996, nr.64, art. 81

–Elaborarea unui mecanism de creditare a persoanelor juridice, care va asigura plasarea eficientă a resurselor atrase;

–Formarea unui portofoliu de credite a persoanelor juridice, optimal din punct de vedere al rentabilității și gradului de risc;

–Stabilirea standardelor și criteriilor de bază în activitatea de creditare a persoanelor juridice în cadrul Băncii, pentru gestionarea creditelor într-un mod sigur și prudent;

–Stabilirea organelor competente cu factor de decizie în domeniul de creditare;

–Stabilirea persoanelor/ direcțiilor implicate în procesul de creditare;

–Stabilirea principiilor de control asupra calității de gestiune a activității de creditare.

Activitatea de creditare a instituțiilor financiare este esențială pentru orice economie. De cele mai multe ori, agenții economici își acoperă nevoia de capital financiar, apelând la diferitele forme de creditare bancară, care reprezintă una dintre cele mai importante metode de finanțare a entităților. Ținând cont de faptul că creditul bancar are o însemnătate vitală pentru economie, este firesc ca acesta să influențeze, în mod direct, economia țării prin faptul cum este gestionat și cât de calitativ este.

Activitatea de creditare reprezintă un aspect important pentru B.C. „VICTORIABANK” S.A., clienți, consumatori și economia națională. Politica de credit și instrucțiunile băncii destinate creditării persoanelor juridice întrunesc o totalitate de reguli bine definite, deoarece activitatea de creditare este una din cele mai riscante activități. În acest sens, este necesar de a analiza evoluția portofoliului de credite al băncii. Astfel, în figura 1. este reprezentată evoluția în dinamică a creditelor bancare acordate de B.C. „VICTORIABANK” S.A. în perioada anilor 2016-2020.

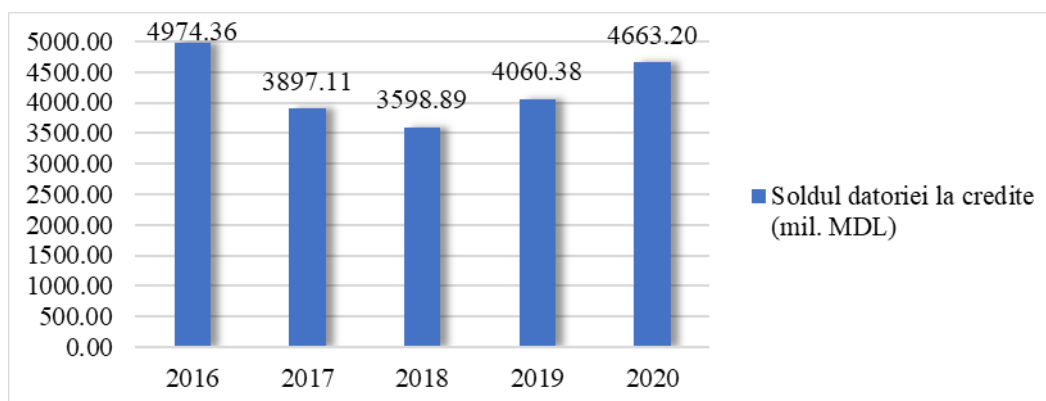

Figura 1. Diagrama evoluției portofoliului de credite al B.C. „VICTORIABANK” S.A. în perioada 2016-2020

Sursa: elaborată de autor în baza Situației economico-financiare a B.C. „VICTORIABANK” S.A. [online]. [citat 9 august 2021]. Disponibil: <https://www.victoriabank.md/ro/details-information-disclosure-economic-financial-activity-2020?category=information-disclosure-economic-financial-activity-all>

Conform figurii 1, observăm că în perioada ultimilor 4 ani volumul portofoliului de credite al B.C. „VICTORIABANK” S.A. a înregistrat atât majorări cât și diminuări.

În anul 2016 volumul portofoliului de credite a constituit 4,974.36 mil.lei. Observăm că în anul următor, valoarea creditelor s-a diminuat considerabil – cu 1,077.25 mil. lei, ceea ce semnifică o micșorare cu 21.66%. Este de menționat, că în trimestrul IV al anului 2017, în urma rezultatelor unui controlului complex efectuat la bancă de către Comitetul executiv al BNM, acesta a aprobat hotărârea prin care a decis aplicarea sancțiunilor de amendă, deoarece banca nu a respectat cerințele prudențiale referitoare la activitatea de creditare, concentrarea riscurilor, clasificarea activelor, etc.

În anul 2018, la fel urmărim o diminuare a valorii creditelor, aceasta micșorându-se cu 298.22 mil.lei, sau cu 7.65%. Cu toate acestea, la începutul anului 2018, noul investitor al băncii

devine Banca Transilvania din Romania. Astfel, anul 2018 a fost o perioadă pe parcursul căreia au fost optimizate mai multe procese aferente creditării și întreprinse măsuri de îmbunătățire a calității portofoliului. Dinamica din 2018 a fost condiționată inclusiv de micșorarea soldului creditelor neperformante ale persoanelor juridice. În acest an a fost minimizată evoluția adversă a portofoliului, fiind creată o bază solidă pentru creștere în anii imediat următori.

Pe parcursul următorilor 3 ani deja observăm o tendință de creștere a soldului datoriei la credite. Astfel, în anul 2019, valoarea creditelor a crescut cu 461.49 mil. lei, ceea ce semnifică o creștere cu 12.82% comparativ cu anul precedent. Creșterea a fost asigurată urmare a orientării spre necesitățile de finanțare a persoanelor juridice și fizice, inclusiv programul guvernamental „Prima Casa”. Au contribuit la creșterea portofoliului de credite: desfășurarea promoțiilor, lansarea produselor noi, reorganizarea proceselor interne, etc. Pentru a pune la dispoziția clienților persoane juridice noi oportunități de finanțare, B.C. „VICTORIABANK” S.A. a contractat de la BERD un împrumut de 5 milioane EUR destinat finanțării IMM-urilor, acestea beneficiind totodată și de granturi pentru proiecte finanțate. Tot în 2019 a fost semnat acordul de recreditare cu aliniere la proiectul Livada Moldovei, B.C. „VICTORIABANK” S.A. devenind, astfel, partener financiar al proiectului, ceea ce înseamnă o linie de creditare oferită de către Banca Europeană de Investiții (BEI). Susținerea antreprenoriatului s-a extins în anul 2019 și către domeniul agricol prin lansarea creditelor rapide Agri pentru IMM urmărind două destinații principale, investiții și lucrări agricole. În anul 2020 valoarea creditelor a constituit 4,663.20 mil. lei, ceea ce semnifică o creștere cu 602.72 mil. lei sau 14.85% față de anul 2019. Totodată, pentru perioada martie – iulie 2020, ținând cont de efectele generate de pandemia COVID-19, banca a conlucrat cu debitorii pentru asigurarea unor condiții optime de rambursare a creditelor, în conformitate cu atribuțiile conferite de lege.

Un alt tip de diversificare a portofoliului de credite este gruparea debitorilor în două mari categorii – persoane fizice și persoane juridice.

Conform figurii 2 putem observa că în perioada 2016-2020 creditele acordate persoanelor fizice sunt în continuă creștere, iar creditele acordate persoanelor juridice sunt în continuă descreștere. În anul 2016 observăm că persoanelor juridice au fost acordate o pondere impunătoare din totalul creditelor, și anume 87.32%. Acest fapt denotă faptul că costul resurselor împrumutate în acea perioadă era mai mic decât costul resurselor proprii.

În perioada 2016-2017, este de menționat și faptul că pentru B.C. „VICTORIABANK” S.A. și alte două bănci au fost sub supravegherea BNM. Astfel, procesul de supraveghere a jucat un rol de temperare a activității de creditare din sistemul bancar.

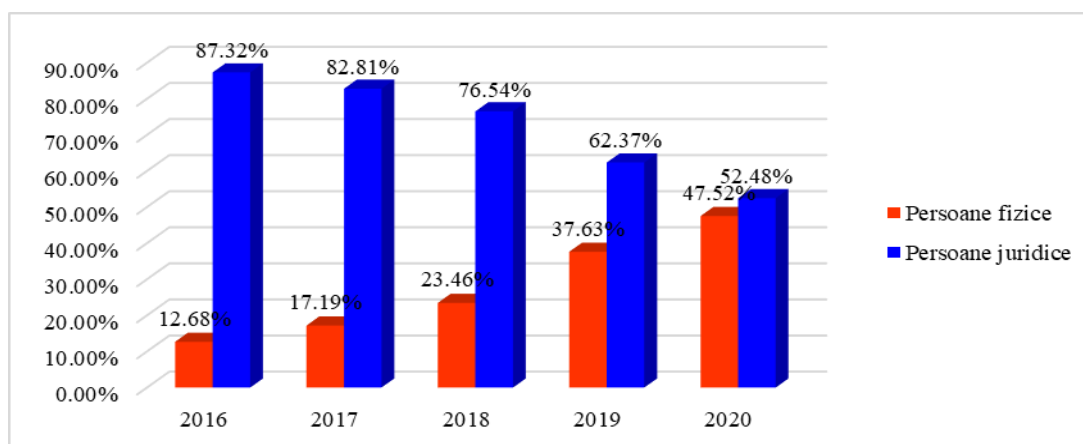

Figura 2. Diagrama evoluției portofoliului de credite pe tipuri de debitori al B.C. „VICTORIABANK” S.A. în perioada 2016-2020

Sursa: elaborată de autor în baza Situației economico-financiare a B.C. „VICTORIABANK” S.A. [online]. [citată 9 august 2021]. Disponibil: <https://www.victoriabank.md/ro/details-information-disclosure-economic-financial-activity-2020?category=information-disclosure-economic-financial-activity-all>

În perioadele următoare, observăm că volumul creditelor acordate persoanelor fizice este în creștere, ceea ce înseamnă că populația estimează că în viitor va avea venituri suficiente, având încredere în posibilitățile lor de rambursare.

Creșterea semnificativă a creditelor acordate persoanelor fizice în 2019 față de 2018 cu o pondere de 14.17% se datorează faptului că s-a majorat portofoliului de credite destinat pentru cumpărarea sau construcția locuințelor. La această majorare a contribuit de asemenea și implementarea programului „Prima Casă”, ce prevede diferite facilități pentru cetățeni cu vârsta cuprinsă între 18 și 45 de ani la obținerea creditelor pentru procurarea propriei locuințe. BNM menționează, că împrumuturile acordate pentru achiziționarea sau construcția de locuințe au o pondere mică în totalul creditelor neperformante pe sector bancar.

În ceea ce privește acordarea creditelor persoanelor juridice, se deduce faptul că acestea au ca și destinație acoperirea nevoilor financiare curente sau finanțarea unor investiții, fapt pentru care acest tip de credit este mult mai corelat cu ciclul economic decât cel acordat populației, întrucât creditarea firmelor va avea o contribuție semnificativă în dezvoltarea și creșterea economică a țării. Observăm o evoluție descendentă a volumului creditelor acordate persoanelor juridice în perioada analizată. Totuși, putem observa că creditele acordate persoanelor juridice depășesc creditele acordate populației, ceea ce denotă faptul că ritmul de creditare al persoanelor juridice este mai ridicat decât în cazul populației.

O bună parte din creditele acordate persoanelor juridice o constituie creditele acordate întreprinderilor mici și mijlocii. Sectorul IMM-urilor din Republica Moldova are un rol de bază în dezvoltarea economică și socială a țării. Băncile pot contribui la impulsivitatea activității IMM-urilor prin acordarea de credite în condiții avantajoase.

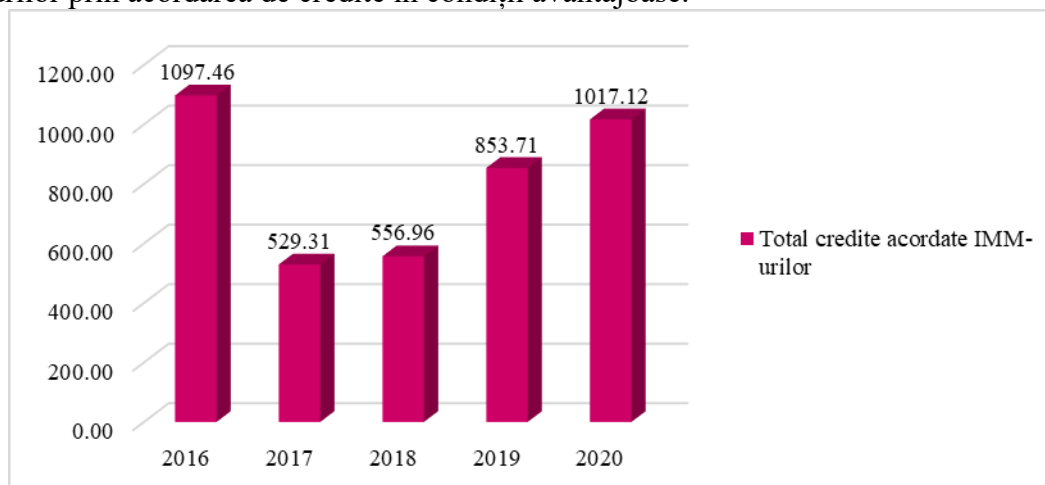

Figura 3. Diagrama evoluției creditelor acordate IMM-urilor în perioada 2016-2020

Sursa: elaborată de autor în baza Situației economico-financiare a B.C. „VICTORIABANK” S.A. [online]. [citat 9 august 2021]. Disponibil: <https://www.victoriabank.md/ro/details-information-disclosure-economic-financial-activity-2020?category=information-disclosure-economic-financial-activity-all>

În perioada analizată, observăm că valoarea creditelor acordate IMM-urilor a suportat o diminuare instantanee în anul 2017 față de 2016 cu 568.15 mil. lei sau cu 51.77 p.p. Acest fapt este condiționat de criza ce s-a dezvoltat în întregul sistem bancar, care a afectat și economia națională în ansamblu. Totodată, băncile licențiate au devenit mai prudente în examinarea solicitărilor de creditare, iar mecanismul de creditare necesită a fi perfecționat în condiții de instabilitate economico-financiară.

Deja din anul 2017 observăm o tendință de creștere a volumului creditelor acordate IMM-urilor, acesta majorându-se în 2018 cu 5.22% față de anul precedent. În anul 2019 se constată un ritm accelerat de creștere al creditelor acordate IMM-urilor, și anume cu 53.28% față de anul 2018. Rezultatul se datorează concentrării băncii pe IMM-uri și replicării modelului de business al Băncii Transilvania, care în 2018 a devenit acționar majoritar la Victoriabank. Au fost întreprinse diverse

măsuri și elaborate mecanisme de îmbunătățire a creditelor în acest sector. Spre exemplu, în aprilie 2019, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare și Uniunea Europeană a oferit băncii finanțare de 5 milioane de euro, susținută de granturi. Prin urmare, au fost diversificate produsele de creditare asigurând accesul clienților la surse de finanțare cu grant și consultanță tehnică. În septembrie a aceluiași an, banca a lansat un produs nou „Credite Rapide Agri” – acces facil la finanțare, în sumă de până la 1 milion de lei, fără garanții materiale, pe o perioadă de până la 18 și 60 de luni. Un produs asemănător implementat este și „Credit rapid fără garanții materiale”, acordat pentru nevoi nenominalizate. Pe lângă acestea, Victoriabank a semnat acordul de recreditare cu aliniere la proiectul – Livada Moldovei, devenind, astfel, partener financiar al proiectului, care înseamnă o linie de creditare oferită de către Banca Europeană de Investiții (BEI) Guvernului Republicii Moldova, care la rândul său acordă acest împrumut băncilor comerciale participante la proiect. În cadrul Proiectului „Livada Moldovei” valoarea minimă a alocărilor pentru investiții este de 5000 Euro. Pot fi accesate credite de până la 5 milioane Euro, pe un termen de maxim 10 ani, cu o perioadă de grație de până la 4 ani. Proiectul oferă facilități fiscale, aplicarea cotei TVA „Zero” și facilități la import, prin scutirea de plata taxelor și procedurilor vamale, accize și TVA la importul utilajelor sau serviciilor.

În anul 2020 se observă o creștere a volumului creditelor acordate IMM-urilor în mărime de 163.41 mil.lei. În contextul situației pandemice, Victoriabank a susținut afacerile persoanelor juridice, prin lansarea de produse noi avantajoase, dar și prin prorogarea sau restructurarea creditelor curente. A fost creat produsul „Linia de Credit Rapid IMM” pentru relansarea activității, de până la 1 000 000 MDL pentru o perioadă de maxim 12 luni. În iulie 2020, Fondul de Garantare a Creditelor (FGC) gestionat de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) și BC „VICTORIABANK” S.A. și-au resetat relațiile de parteneriat. Cele două instituții au semnat un nou contract de colaborare, prin care a fost reglementat procesul de acordare a garanțiilor financiare de către ODIMM întreprinderilor mici și mijlocii, care vor să acceseze credite bancare și nu dispun de suficient gaj. Pe lângă acestea, au fost organizate diverse promoții care la fel contribuie la satisfacerea nevoilor IMM-urilor.

Tabelul 1. Structura portofoliului de credite al B.C. „VICTORIABANK” S.A. pe ramuri ale economiei pentru perioada anilor 2016-2020

Ramura creditelor	Sold portofoliu de credite (mil. lei)					Pondere (%)				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Agricultura	268.37	232.00	263.29	242.43	239.19	5.40%	5.95%	7.32%	5.97%	5.13%
Industria alimentară	587.20	443.56	333.17	329.23	294.62	11.80%	11.38%	9.26%	8.11%	6.32%
Construcții	273.41	161.57	169.11	146.55	123.80	5.50%	4.15%	4.70%	3.61%	2.65%
Consum	230.12	263.58	347.17	577.76	812.95	4.63%	6.76%	9.65%	14.23%	17.43%
Industria energetică	41.86	26.49	8.95	0.09	0.22	0.84%	0.68%	0.25%	0.00%	0.00%
Credite acordate unit. admin.-teritor.	38.13	19.35	27.09	31.56	157.67	0.77%	0.50%	0.75%	0.78%	3.38%
Industria ușoară	209.56	184.63	109.98	143.03	105.92	4.21%	4.74%	3.06%	3.52%	2.27%
Comerț	1099.09	840.47	616.38	720.23	725.14	21.10%	21.57%	17.13%	17.74%	15.55%
Mediul financiar nebanca	371.38	347.71	277.48	281.43	104.34	7.47%	8.92%	7.71%	6.93%	2.24%
Imobiliare	243.23	214.21	295.17	743.20	1222.20	4.89%	5.50%	8.20%	18.30%	26.21%
Persoane fizice care practică activitate	5.41	2.35	2.72	15.17	25.29	0.11%	0.06%	0.08%	0.37%	0.54%
Transport, telecomunicații	431.24	227.54	178.93	33.88	33.66	8.67%	5.84%	4.97%	0.83%	0.72%
Servicii	912.93	662.34	675.35	494.60	542.22	18.35%	17.00%	18.77%	12.18%	11.63%
Altele	262.45	271.31	294.10	301.23	275.96	5.28%	6.96%	8.17%	7.42%	5.92%
Total	4974.36	3897.11	3598.90	4060.38	4663.18	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Sursa: elaborat de autor în baza Rapoartului Structura portofoliului de credite B.C. „VICTORIABANK” S.A. (pe ramuri) [online]. [citat 10 august 2021]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB7.xhtml>

Un alt tip de diversificare a portofoliului de credite constă în acordarea de credite clienților care își desfășoară activitatea în diferite ramuri ale economiei (tabelul 1). Potrivit tabelului se observă că structura portofoliului de credite pe ramuri s-a modificat profund în perioada analizată. Astfel, în anul 2020 a crescut ponderea creditelor de consum și imobiliare simțitor, comparativ cu anul 2016.

4. Concluzii.

Intermedierea financiară are drept obiectiv de bază de a mobiliza resursele temporar disponibile și a le aloca eficient pentru dezvoltarea economiei și satisfacerea nevoilor clienților. În acest context, activitatea de creditare reprezintă un aspect important pentru Bancă, clienți, consumatori și economia națională. În modul acesta, atât economia cât și persoanele fizice și juridice au oportunitatea de a-și satisface nevoile de finanțare, depășind limitele resurselor financiare proprii. Relațiile de credit permit persoanelor juridice din contul resurselor suplimentare de a-și lărgi producția, de a-și îmbogăți resursele și de a-și realiza diverse obiective economice. La modul general, creditul poate susține consolidarea potențialului economic al societății. Odată cu creditarea, în economie se declanșează efectul binevenit de multiplicare a circuitului banilor în economie. Prin urmare, creditul devine un catalizator în stimularea creșterii economice, iar timpul consumat – fie de o persoană fizică sau juridică, pentru satisfacerea nevoilor personale și economice se reduce.

Referințe:

1. GHIȚU, Mila, BOTEZATU, Sergiu, PEREBINOS, Mihail. Cum să obții un credit/împrumut de la instituțiile bancare și nebancare din Republica Moldova: Ghid pentru întreprinzători. Chișinău, 2003. ISBN 9975-78-215-9.
2. BĂTRÂNCEA, Maria, BĂTRÂNCEA, Larisa. Standing Financiar-bancar. Cluj Napoca: Risoprint 2006, p.12. ISBN: 973-751-180-8, 978-973-751-180-5.
3. Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei: nr. 548-XIII din 21.07.1995. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1995, nr.56-57/624, cap.1, art.5.
4. Regulamentul cu privire la expunerile mari, aprobat prin HCA al BNM nr.109 din 05.04.2019. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.2019, nr.139-147, art. 704
5. Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate, aprobat prin HCA al BNM nr.240 din 09.12.2013. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.2014, nr.17-23, art. 97
6. Regulamentul privind condițiile de acordare rezidenților a creditelor în valută străină de către băncile licențiate, aprobat prin HCA al BNM nr.16 din 22.01.2009. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.2009, nr.47-48, art. 180
7. Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin HCA al BNM nr.231 din 27.10.2011. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.2011, nr.216-221, art. 2007
8. Regulamentului cu privire la acordarea creditelor de către bănci funcționarilor săi, aprobat de CA al BNM, proces-verbal nr.43 din 18.09.1996. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.1996, nr.64, art. 81